

Το ελληνικό φανταστικό ως κόμικς
του Άρη Μαραγκόπουλου

Το σουμεριακό έπος του Γκιλγκαμές, οι σανσκριτικές Βέδες, τα ομηρικά έπη, οι βιβλικές ιστορίες, τα *Αργοναυτικά* του Απολλώνιου του Ρόδιου, το μυθιστόρημα του ψευδο-Καλλισθένη για τον Μεγαλέξανδρο, η *Αληθινή ιστορία* του Λουκιανού, οι αραβικές *Χίλιες και μία νύχτες*, ο *Θάνατος του Αρθούρου* του Τόμας Μάλορι, το ρομαντικό - γοτθικό μυθιστόρημα (με εξέχοντες εκπροσώπους το *Κάστρο του Οτράντο* του Ουόλπολ και τον *Φρανκεστάιν* της Μαίρης Σέλλεϊ) αποτελούν τους παλαιότερους σταθμούς σε μια ισχυρή παράδοση στην παγκόσμια λογοτεχνία – αυτή που διαμόρφωσε τον Κανόνα όπου, κατά τον 19ο και 20ό αιώνα, κινήθηκε όλη η λογοτεχνία που σήμερα αποκαλούμε λογοτεχνία «του φανταστικού». Και είναι αυτή ακριβώς η λογοτεχνία που ενέπνευσε με τη σειρά της την επιστημονική φαντασία, τα έργα κόμικς και το σύγχρονο γραφιστικό μυθιστόρημα.

Ως προς την ελληνική πραγματικότητα το γνωστό πολύτομο έργο του Μάκη Πανώριου, *Το Ελληνικό Φανταστικό Διήγημα* (εκδ. Αίολος 1997), συγκεντρώνει πολλά δείγματα από την ελληνική γραμματεία επιχειρώντας να αναπαραστήσει σε μια συνεκτική ιστορία την ελληνική συνεισφορά στο συγκεκριμένο είδος. Οι νεοέλληνες συγγραφείς που έγραψαν φανταστική ιστορία το έκαναν, όπως και αυτοί που «μεταγράφονται» εδώ, δίχως να έχουν σαφή συνείδηση ότι συνεισφέρουν σε ένα είδος όπου η ανθρωπότητα ανατρέχει από τα πρώτα της κιόλας βήματα στην Ιστορία. Το έκαναν στο πλαίσιο των δικών τους πνευματικών αναζητήσεων.

Αυτό είναι όμως το μοναδικό ενδιαφέρον που παρουσιάζει αυτός ο τόμος. Φανταστικές ιστορίες που γράφτηκαν για να διαβαστούν σε πολύ συγκεκριμένα συμφραζόμενα, σε πολύ συγκεκριμένη συγκυρία, συναντώνται εδώ, *για πρώτη φορά στη νεοελληνική λογοτεχνία*, με το σύγχρονο γραφιστικό μυθιστόρημα, με το κόμικς – που αποτελούν τη φυσιολογική εξέλιξη του είδους στο οποίο, «άθελά» τους, συνεισέφεραν οι εν λόγω συγγραφείς. Για να το πούμε διαφορετικά: *η φανταστική*

ιστορία, ως λογοτεχνική μήτρα, διασταυρώνεται εδώ με τον κατεξοχήν απόγονό της – το κόμικς!

Φυσικά όλα αυτά ακούγονται θαυμάσια σε επίπεδο προθέσεων. Δεν θα τολμούσαμε να διατυπώσουμε παρόμοιες απόψεις αν το αποτέλεσμα αυτής της «μεταγραφής» δεν ήταν αυτό που μπορεί να απολαύσει ο αναγνώστης φυλλομετρώντας αυτές τις σελίδες. Οι δύο συνεργάτες του τόμου έχουν ήδη δώσει ένα πειστικό δείγμα της δουλειάς τους σ' αυτόν τον τομέα (που αναγνωρίστηκε από ολόκληρη την κριτική): το *Παραρπάμα*, του Δημοσθένη Βουτυρά (εκδ. Τόπος 2011). Στο *Γιούσουρι*, όμως, η αρμονική συνεργασία των δύο δημιουργών προχωρά ένα βήμα πάρα πέρα.

Ο σεναριογράφος Δημήτρης Βανέλλης ενώ, εξ ανάγκης, υποχρεώθηκε να κρατήσει τα απαραίτητα αφηγηματικά στοιχεία, ταυτόχρονα έδωσε τις εντάσεις, πρόβαλε τα πάθη, σκιαγράφησε τους χαρακτήρες, συμπύκνωσε σωστά τους διαλόγους, υπογράμμισε τις ανατροπές και τις κορυφώσεις με μέτρο και ακρίβεια. Από την άλλη, ο κομίστας Θανάσης Πέτρου ανέδειξε τη σκηνογραφία, τον χρόνο και τον ρυθμό της εποχής (πράγμα εξαιρετικά δύσκολο στο κόμικς). Ζωγράφησε, στην κυριολεξία, πρόσωπα και πράγματα έως τις έσχατες λεπτομέρειές τους ενώ ταυτόχρονα άφησε ελεύθερο τον αναγνώστη να φανταστεί από μόνος του πράγματα. Απεικόνισε πολύ πετυχημένα τη διαφορετική «θερμοκρασία» των συμβάντων. Ζούμαρε στα σωστά σημεία (και το εκτέλεσε άψογα). Μοντάρισε με πειστικότητα τις σκηνές του. Έδωσε με σωστά χρώματα την «ταυτότητα» της κάθε ιστορίας.

Ο αναγνώστης καλείται να κρίνει από μόνος του την αλήθεια των παραπάνω ισχυρισμών.

Βιβλιογραφικά στοιχεία για τις έξι φανταστικές ιστορίες που μεταγράφονται εδώ
(και η πρώτη παράγραφος στο πρωτότυπο)

Εις το Φως της Ημέρας

Κ.Π. Καβάφης (1863-1933), *Τα πεζά (1882;-1931)*, Επιμ.: Μιχάλης Πιερής, Ίκαρος Εκδοτική Εταιρία, 2003.

Εκαθήμην μίαν εσπέραν μετά το δείπνον εις το Καζίνον του Αγίου Στεφάνου, εν Ραμλίου. Ο φίλος μου Αλέξανδρος Α., όστις κατώκει εις το Καζίνον, μας είχε προσκαλέσει εμέ και ένα άλλον νέον πολύ σχετικόν μας να δειπνήσωμεν μαζί του. Όπως δεν ήτο εσπέρα της μουσικής πολύ ολίγος κόσμος είχαν έλθει· και οι δύο φίλοι μου και εγώ είχαμεν όλο το μέρος διά τους εαυτούς μας...

Το Γιούσουρι

Ανδρέας Καρκαβίτσας (1865-1922), *Λόγια της πλώρης*, 1899, Εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, ά.χ.

Όταν το πρωτάκουσα, ήμουν παιδί στα σπάργανα. Και σαν έφτασα εικοσάχρονο παλικάρι, έλεγαν ακόμη για κείνο, με τον ίδιο θαυμασμό και περισσότερη φρίκη. Το γιούσουρι, το αντρειωμένο γιούσουρι, που βρίσκεται στον κόρφο του Βόλου! Το γιούσουρι, που ώρες ψηλώνει και θεριεύει ως το πρόσωπο της θάλασσας· ώρες χαμηλώνει και γίνεται κάστρο αγύριστο, με τους ρόζους και τα κλαδιά, με τις ρίζες και τ' αντιρίμματα! Κάτω στο νησί μας το έχουν μόλογο! Γενιά σε γενιά το παραδίνουν οι ναύτες και πάει από πατέρα σε παιδί, από παιδί σ' αγγόνι, πάντα μεγάλο, θαυμαστό πάντα, σκληρό σα σίδερο, δυνατό σα λέοντα, ψυχωμένο κι αθάνατο σα στοιχειό...

Ο ονειροπόλος

Κ.Γ. Καρυωτάκης (1896-1928), *Ποιήματα και πεζά*, επιμ. Γ.Π. Σαββίδης, εκδ. Ερμής 1972.

Δεν ήξερε αν ήταν μικρόβιο ή αόρατος κακοποιός, ή ακόμη τίποτε άλλο. Επίστευε όμως ότι ο Χρόνος υπήρχε στο διάστημα. Είχε αρκετές αποδείξεις. Κάποτε, σ' ένα μακρινό ταξίδι του, το βαπόρι πέρασε από το λιμάνι μιας επαρχιακής πόλεως όπου είχε ζήσει μικρός. Εβγήκε έξω, θέλοντας να θυμηθεί την παιδική του ζωή. Ήταν Κυριακή. Στην πλατεία η μάντα έπαιζε κάποια ιταλική όπερα. Ο κόσμος έκανε βόλτες ή καθόταν στο καφενείο. Τα παιδιά, όσα δεν έτρεχαν, παρακολουθούσαν τις κινήσεις του αρχιμουσικού. Μια μακαριότης επλανάτο πάνω σ' όλα.

Είδε το πατρικό του σπίτι. Τον κήπο. Την ταράτσα, που ανέβαινε για να απλώσει τους αετούς, ή για να κηρύξει πετροπόλεμο, δένοντας βιαστικά βιαστικά χάρτινες σημαιούλες...

Κλεοπάτρας θάνατος

Πλάτων Ροδοκανάκης (1883-1920), *Το βυσσινί τριαντάφυλλο*, εκδ. Νεφέλη 2000.

Σιγά σιγά, έσβησε και η τελευταία φλόγα στη σόμπα του σοφού που τραβήχτηκε για να κοιμηθεί, κλειώνοντας με διπλή στροφή την πόρτα της βιβλιοθήκης του. Από τις χαμηλωμένες πράσινες κουρτίνες του μοναδικού παραθύρου, τρύπωνε με δειλία το δάχτυλο της ημέρας και ξύπναγε τ' αντικείμενα, θωπευόντάς τα ελαφρά, για να μη τρομάξουν...

Ο Σκέλεθρας

Νίκος Νικολαΐδης ο Κύπριος (περ.1884-1956), *Ο Σκέλεθρας και άλλα Διηγήματα*, εκδ. Κέδρος 1991.

Ο Παύλος ο Σαράφης, ο Σκέλεθρας, απaráτησε την εφημερίδα.

– Σκοτούρα! καλέ σκοτούρα που θα την έχει σήμερας καμπόσος κόσμος! σκέφτηκε και τα χείλη του τραβήχτηκαν σ' ένα χαμόγελο ξερό. Κάτω από μίαν επικεφαλίδα νεκρώσιμη – σύμπλεγμα κρανίου, βραχιονίου και μηριαίου οστού– είχε διαβάσει μια δήλωση της επιτροπής του νεκροταφείου:

«Ειδοποιούνται και αύθις οι βουλόμενοι να κάμουν ανακομιδήν των κεκοιμημένων των, να σπεύσωσι, διότι εκπνεύσης της προθεσμίας θα ενεργηθή αύτη υπό της υπηρεσίας του κοιμητηρίου άνευ ειδοποιήσεως, τα δε οστά θα ρίπτονται εν τω κοινώ χωνευτηρίω...»

Ξαναπήρε την εφημερίδα και έρριξε μια ματιά σ' άλλη στήλη. Πάλι ειδοποίηση!

«Ειδοποιούνται οι χρεωφειλέται του αποβιώσαντος Τ... να προσέλθωσιν εντός δεκαπέντε ημερών εις...»

Υπό την βασιλικήν δρυν

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης (1851-1911), *Απαντα Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη*, Κριτική έκδοση Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλου, εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1981.

Όταν παιδίον διηρχόμεν εκεί πλησίον, επί οναρίου οχούμενος, δια να υπάγω να απολαύσω τας αγροτικάς μας πανηγύρεις, των ημερών του Πάσχα, του Αγίου Γεωργίου και της Πρωτομαγιάς, ερρέμβαζον γλυκά μη χορταίνων να θαυμάζω περικαλλές δένδρον, μεμονωμένον, πελώριον, μίαν βασιλικήν δρυν. Οποίον μεγαλείον είχαν! Οι κλάδοι της χλωρόφαιοι, κατάμεστοι, κραταιοί· οι κλώνές της, γαμψοί ως η κατατομή του αετού, ούλοι ως η χ αίτη του λέοντος, προείχον αναδεδημένοι, εις βασιλικά στέμματα. Και ήτον εκείνη άνασσα του δρυμού, δέσποινα άγριας καλλονής, βασίλισσα της δρόσου...